

Bilag 1 a.

DANMARKS NATIONALBANK

KØBENHAVN

København, den 23. Marts 1942.

Direktionen for Danmarks Nationalbank tillader sig herved at fremsætte Forslag om Iværksættelse af forskellige lovmæssige Foranstaltninger paa Pengevæsenets Omraade.

Udviklingen i Danmark har efterhaanden antaget en fra det normale stærkt afvigende Karakter, og denne Udvikling vil efter al Sandsynlighed blive fortsat ad de samme Baner, saa længe Krigsøkonomien er fremherskende i de Lande, Danmark staar i erhvervsmæssig Forbindelse med.

I en længere Periode havde Danmark paa Grund af de af Krigen fremkaldte Forskydninger i Omfanget og Arten af Ind- og Udførsel en betydelig Overskudsudførsel, der — inden for Rammerne af forskellige Clearingordninger — i Forstaaelse med Regeringen og under Statens Garanti blev finansieret af Danmarks Nationalbank ved Udbetalinger til danske Eksportører. Der blev paa denne Maade af Danmarks Nationalbank stillet betydelige Pengemidler til Raadighed for Erhvervslivet. Det var en almindelig Opfattelse, at der var Tale om en Overgangstilstand, og at Overskudsudførslen, navnlig efterhaanden som Landbrugsproduktionen gik tilbage, vilde blive afløst af Overskudsindførsel. De pengemæssige Virkninger af de store Udbetalinger vilde da efterhaanden blive ophævet ved Merindbetalinger til Clearingkonti. Udviklingen har imidlertid faaet et andet Forløb end ventet.

I Løbet af 1941 er der ganske vist paa Handelsbalancen kommet Overskudsindførsel i Stedet for Overskudsudførsel; men uanset dette Omsving har Udbetalingerne fra Danmarks Nationalbank over Clearingkonti fremdeles ligget væsentligt over Indbetalingerne. Betydelige Pengemidler er derfor paany i den senere Tid blevet udbetalt fra Danmarks Nationalbank. Dette skyldes, at der paa en Række andre Poster end Vareomsætningen er opstaaet en Saldo i Danmarks Favør, som — ligeledes i Forstaaelse med Regeringen og under Statens Garanti — er kommet til Udbetaling fra Danmarks Nationalbank.

Samme pengemæssige Virkning som Udbetalingerne over Clearingkonti har de Beløb, som Danmarks Nationalbank efter Aftale med „Hauptverwaltung der Reichskreditkassen in Berlin“ stiller til Raadighed for Besættelseshæren. Staten har paa samme Maade som for Clearingen tilsagt Danmarks Nationalbank Garanti for disse Udbetalinger. Med Hensyn til Omfanget af Udbetalingerne havde der ogsaa paa et tidligere Stadium været visse Forventninger om en fremtidig Nedgang, men Udviklingen er paa dette Omraade forløbet omtrent som for Clearingens Vedkommende.

Udbetalingerne fra Danmarks Nationalbank har fremkaldt en betydelig Pengerigelighed i Danmark, og denne Pengerigelighed er, i Stedet for at aftage, i den senere Tid tiltaget i væsentlig Grad. Pengerigeligheden stammer saaledes fra tidligere Overskud paa Handelsbalancen og fra en Række andre Poster af Betalingsbalancen samt fra et ved Udbetalinger fra Danmarks Nationalbank finansieret Forbrug i Indlandet.

Disse Pengemidler har ikke kunnet investeres, og de ledige Penge er derfor blevet anbragt overvejende som Indskud i de private Banker. Resultatet heraf er blevet, at der hos disse er opstaaet en meget betydelig Pengerigelighed. Denne er blevet forøget ved, at Bankernes Udlaansvirksomhed er gaaet tilbage paa Grund af